

УДК [796.011.1/352.07]

ОБҐРУНТУВАННЯ НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ТЕМИ РОЗВИТКУ СПОРТУ В УМОВАХ ОБЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Володимир Приходько*, Тетяна Дорофєєва**

* Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

** Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Анотації:

Актуальність теми. Низький рівень розвитку спорту притаманний переважній більшості громад, які створені в Україні. Ситуація, що склалась, породжена проблемами, розв'язання яких, об'єктивно, мало залежало від державних і громадських спортивних організацій. **Метою дослідження** є обґрунтування потреби наукової розробки щодо теми розвитку спорту в умовах об'єднаних територіальних громад в Україні. **Матеріал й методи дослідження.** Матеріалом для проведення досліджень стали джерела наукової літератури, що презентують стан наукової думки вище зазначеної проблеми. **Результати роботи.** У кожній громаді має бути власний горизонт планування розвитку фізичної культури і спорту, який можна охарактеризувати як середній, високий і дуже високий рівень функціонування та розвитку. Доведено, що наукова розробка теми розвитку спорту в умовах об'єднаних територіальних громад у запропонованій формі пілотного проекту пришвидшить розвиток спорту в громадах. **Висновки.** Буде розроблено і науково-обґрунтовано «вагу» в балах показників, які включені в Положення обласних конкурсів «Спортивна громада» на 2022 р. Підготовлено пропозиції щодо матеріального заохочення кращих об'єднаних територіальних громад шляхом фінансової підтримки по будівництву сучасних спортивних об'єктів. Виконано узагальнення отриманого досвіду і підготовлено рекомендації у формі практичних посібників, питань і відповідей для фахівців спорту щодо розробки проектів і програм розвитку спорту для їх застосування в громадах. Підготовлена програма одноденних очних (дистанційних) курсів для керівників громад і фахівців ТО «Колос» всіх областей України з питань розвитку масового і результативного спорту. Сформовано репозитарій ЦР ВФСТ «Колос» з практичних рекомендацій щодо розвитку спорту в об'єднаних територіальних громадах для широкого використання фахівцями спорту.

Ключові слова:

пілотний проект, програми розвитку фізичної культури і спорту, фандрейзингова діяльність, середній, високий, дуже високий рівень розвитку спорту.

Substantiation of Scientific Development of the Sport Theme Development in the Conditions of United Territorial Communities

Relevance of theme. The low level of sports development is characteristic of the vast majority of communities created in Ukraine. Current situation is caused by problems, the solution of which, objectively, did not depend on sports state and public organizations. **Purpose of the study** is to substantiate the need for scientific research on the development of sports in the conditions of united territorial communities in Ukraine. **Material and methods.** The material for the research were sources of scientific literature that present the state of scientific thought of the above problem. **Results.** Each community should have its own horizon for planning the development of physical culture and sports, which can be described as average, high and very high level of functioning and development. It is proved that the scientific development of the sports theme development in the conditions of united territorial communities in the proposed form of the pilot project will accelerate the development of sports in communities. **Conclusions.** The «specific weight» in points of indicators included in the Regulation of regional competitions «Sports community» for 2022 will be developed and scientifically substantiated. Proposals for material encouragement of the best united territorial communities through financial support for the construction of modern sports facilities have been prepared. The generalization of the received experience is made and recommendations in the form of practical manuals, questions and answers for sports experts concerning development of projects and programs of development of sports for their application in communities are prepared. A program of one-day full-time (distance) courses has been prepared for community leaders and «Kolos» maintenance specialists of all regions of Ukraine on the development of mass and productive sports. The repository of the Central Committee of the All-Ukrainian Physical Culture and Sports Society «Kolos» was formed with practical recommendations for the development of sports in united territorial communities for wide use by sports specialists.

pilot project, programs for the development of physical culture and sports, fundraising activities, average, high, very high level of sports development.

Обоснование научной разработки темы развития спорта в условиях объединенных территориальных общин

Актуальність теми. Низький рівень розвитку спорту присущ більшості общин, створених в Україні. Ситуація, котра склалась, породжена проблемами, рішення котрих, об'єктивно, мало зависело від спортивних державних і громадських організацій. **Целью исследования** является обоснование необходимости научной разработки по теме развития спорта в условиях объединенных территориальных общин в Украине. **Материал и методы.** Материалом для проведения исследований стали источники научной литературы, представляющие состояние научной мысли выше указанной проблемы. **Результаты.** У каждой общины должен быть собственный горизонт планирования развития физической культуры и спорта, который можно охарактеризовать как средний, высокий и очень высокий уровень функционирования и развития. Доказано, что научная разработка темы развития спорта в условиях объединенных территориальных общин в предлагаемой форме пилотного проекта ускорит развитие спорта в общинах. **Выводы.** Будет разработан и научно-обоснован «удельный вес» в балах показателей, включенных в Положение областных конкурсов «Спортивная община» на 2022 г. Подготовлены предложения по материальному поощрению лучших объединенных территориальных общин путем финансовой поддержки строительства современных спортивных объектов. Выполнено обобщение полученного опыта и подготовлены рекомендации в форме практических пособий, вопросов и ответов для специалистов спорта по разработке проектов и программ развития спорта для их применения в общинах. Подготовлена программа однодневных очных (дистанционных) курсов для руководителей общин и специалистов ТО «Колос» всех областей Украины по вопросам развития массового и результативного спорта. Сформирован репозитарий ЦС ВФСО «Колос» из практических рекомендаций по развитию спорта в объединенных территориальных общинах для широкого использования специалистами спорта.

пилотний проект, програми розвитку фізичної культури і спорту, фандрейзингова діяльність, середній, високий, очень високий рівень розвитку спорту.

Постановка проблеми. На даний час спостерігаємо в Україні незавершену реформу адміністративного устрою, яка хоча й привела до початку руйнування старої, віджилої системи організації роботи органів місцевого самоврядування, але, де-факто, примітна все ще відсутністю нової системи. Ми не ставимо за мету аналізувати ситуацію, що склалась, з позиції

державного управління, адже це питання до відповідних фахівців. Між тим, очевидно, що відставання від тих великих очікувань, які існували на початку реформи децентралізації влади пов'язано також з не вирішеними соціальними проблемами (серед них і гостра тема молодіжної політики у частині залучення молоді на селі до занять спортом).

Не дивно, що низький рівень розвитку спорту станом на кінець 2020 р., на загал, притаманний переважній більшості громад, які створені в Україні.

Ситуація, що склалась, частково породжена проблемами, розв'язання яких, об'єктивно, мало залежить від спортивних державних і громадських організацій (у т.ч. Центральної ради Всеукраїнського фізкультурно-спортивного товариства «Колос»). Це перед за все не вирішені законодавчі, правничі, економічні, кадрові та інші питання, які впливають на створення і діяльність об'єднаних територіальних громад (ОТГ) [1; 2; 6; 7].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. І все ж науковці і керівники спорту мають визнати, що ними мало зроблено для розвитку як масового, так і результативного спорту в сільській місцевості і, насамперед, в новостворених ОТГ. Вкрай недостатньо наукових досліджень на рівні дисертаційних робіт [3; 4; 5; 9; 12; 13], які до того ж не закінчились пропозиціями щодо розвитку спорту в умовах ОТГ. Такий стан справ визначається тією обставиною, що серед авторів робіт часто юристи і соціологи, але мало фахівців фізичної культури і спорту. Не вивчені, не описані і не узагальнені навіть ті крихти досвіду, який, на думку окремих фахівців, вже накопичений в окремих ОТГ в останні роки [15].

Відтак, простий шлях, який міг би бути застосований, а саме підготовка практичних рекомендацій керівникам ОТГ і фахівцям спорту, які працюють в ОТГ, є неможливим. Він неможливий через те, що набрати відповідні теоретично и практично обґрунтовані рекомендації на даний час нізвідки [8; 10; 11; 14; 17].

І такий стан справ зі спортом на селі насправді триватиме доти, допоки не буде виконана якісна цільова наукова розробка, присвячена розвитку спорту саме в умовах ОТГ в сучасній Україні, що можна зробити досить швидко.

Мета: обґрунтування потреби наукової розробки щодо теми розвитку спорту в умовах об'єднаних територіальних громад в Україні.

Матеріал і методи дослідження. Основним матеріалом для нашого дослідження стали джерела наукової літератури, що презентують стан наукової думки щодо проблеми розвитку спорту в умовах об'єднаних територіальних громад. Таким чином, ключовим методом виступив аналіз та узагальнення даних наукової і методичної літератури. Доповнив результати нашого дослідження метод порівняння, який дозволив встановити та охарактеризувати рівні функціонування та розвитку фізичної культури та спорту в ОТГ.

Результати дослідження. Виходимо з того, що стан фізичної культури і спорту в кожній з ОТГ суттєво різний і знаходиться ближче до одного з двох умовних полюсів. На одному – існує, практично, лише нормативно забезпечене фізичне виховання дітей та юнацтва в закладах дошкільної і шкільної освіти, а на іншому (таких громад меншість) – крім фізичного виховання дітей та юнацтва у закладах освіти, створені умови і організоване залучення різних верств населення до «Спорту для всіх», створені відповідні організаційні умови і налагоджена систематична підготовка талановитої молоді як перспективного спортивного резерву тощо. Тож у кожній з цих видів громад повинен бути свій горизонт планування розвитку фізичної культури і спорту, який можна охарактеризувати як середній, високий і дуже високий рівень функціонування та розвитку [16].

Умовному *середньому рівню* функціонування та розвитку спорту в ОТГ притаманна наявність окремої Програми розвитку фізичної культури і спорту на середньостроковий період (від двох до п'яти років). У якості прикладу такої програми була представлена програма розвитку фізичної культури і спорту в Ананьївському районі Одеської області на 2019-2021 рр. [16]. Ця відібрана і пропонована Програма з відповідними уточненнями, які враховують

ситуацію в ОТГ є, на думку автора монографії, цілком придатна для тієї частини громад, де розвиток спорту ще не отримав достатньо потужного імпульсу, тож для них цей прототип розвитку спорту цілком може бути засобом початку дій, спрямованих на покращення наявного стану спорту. Нетривалий термін дії Програми для ситуації, в якій знаходяться такі ОТГ, видається оптимальним, адже саме за цей період реалізуються в сільській місцевості більш-менш масштабні проекти.

За прикладом Семенівської ОТГ Чернігівської області на розвиток спорту варто почати залучати кошти спонсорів і можливості фермерів. Так, у Семенівці домовились, що 1 грн. з 1 гектара орної землі ті щороку віддають на потреби спорту. Цим шляхом йшли при утворенні міжколгоспного спортивного клубу «Колос» Нікопольського району на Дніпропетровщині ще за часів СРСР [16].

Високий рівень функціонування та розвитку спорту в ОТГ, безумовно, відзначає наявність якісно підготовленої Програми розвитку фізичної культури і спорту на середньостроковий період. Але цього недостатньо, а наведений зразок Програми містить ті заходи, виконання яких передбачає використання самих лише ресурсів тієї ОТГ, де ця Програма була створена, а також коштів районного бюджету у межах видатків, передбачених у відповідних бюджетах. Тобто мова йде лише про традиційні, зазвичай обмежені, джерела фінансування, недостатні для дійсного розвитку спорту.

Отже, Програму високого рівня функціонування та розвитку спорту в ОТГ має відзначати включення до її змісту заздалегідь вирішених питань залучення інших джерел фінансування (від зацікавлених спонсорів, меценатів, надавачів грантів тощо). Це бажано проводити на рівні ОТГ за участю спеціально створених Центрив з фандрейзингової діяльності, у тому числі для залучення можливостей Державного фонду регіонального розвитку та з інших джерел.

Найважливішими елементами фандрейзингової діяльності, тобто процесу залучення грошових коштів та інших ресурсів (інформаційних, людських, матеріальних), до фізкультурно-спортивного розвитку територіальної громади є:

- чітке формулювання назви та мети конкретного проекту;
- визначення цільової аудиторії проекту, вивчення інформації щодо залучення потенційних спонсорів, меценатів, інвесторів та організацій-донорів, які пропонують участь у конкурсах з отримання фінансової підтримки;
- підготовка бізнес-плану проекту;
- формування пропозиції (для цього потрібно зібрати інформацію, яка може зацікавити грантодавців, вивчити їх побажання, розробити пакети з умовами співпраці і привілеями для генерального та ексклюзивного спонсорів);
- встановлення взаємних зацікавлених стосунків з партнерами;
- реалізація проекту та постійний контроль за його реалізацією і т. д. [16].

Дуже високий рівень функціонування та розвитку спорту в ОТГ відзначає наявність не лише якісно підготовленої Програми розвитку фізичної культури і спорту на середньостроковий період і якісної фандрейзингової діяльності, яка вже дала зримі результати залучення додаткових грошових коштів на реалізацію проектів, а й ряд інших маркерів успішного розвитку спорту. Серед них:

- сформульована, поширена і сприйнята значною частиною громади політика в частині потреби розвитку спорту серед жителів сільської місцевості;
- наявність «кістяка» громадського активу, який проявляє діяльну зацікавленість у розвитку спорту шляхом активної участі в різних аспектах спортивного життя, так і групи штатних фахівців фізичної культури і спорту, окрім посад учителів фізичної культури шкіл (інструкторів, тренерів тощо);
- встановлені практики співробітництва зі спеціалізованими закладами освіти для направлення на навчання випускників шкіл, які бажають стати фахівцями фізичної культури і спорту;

IV. Науковий напрям

- участь як спортивних активістів, так і фахівців фізичної культури і спорту в різних формах підвищення кваліфікації (курси, семінари, тренінги), а також у відповідних конкурсах (на звання кращого учителя фізичної культури тощо);

- наявність достатньої і сучасної бази для занять фізичною культурою і спортом різних верств населення, включаючи спортивне знаряддя (тренажери, облаштування для занять воркаутом – так званою, «вуличною гімнастикою»), спортивна і туристична форма, спортивні взуття та інвентар тощо);

- наявність власного спортивного клубу (ДЮСШ), діяльність якого спрямована на залучення до занять спортом обдарованих дітей і молоді;

- в цілому високий стан розвитку різних складових системи занять фізичною культурою і спортом, а саме: постановки фізичного виховання в дитячих садках, закладах середньої освіти, інших типах навчальних закладів (за їх наявності), спорту для всіх (включаючи можливість занять для осіб середнього і старшого віку), підготовки спортивного резерву і навіть, можливо, участь провідних спортсменів і команд у всеукраїнських і міжнародних змаганнях;

- налагоджена система медичного контролю за особами різного віку, які займаються фізичною культурою і спортом, а також надання їм потрібної медичної допомоги у випадку спортивних травм тощо;

- налагоджене співробітництво у питаннях обміну досвідом і взаємної допомоги між спортивними організаціями як в Україні, так і за кордоном;

- проведення на спортивній базі ОТГ районних, обласних і навіть всеукраїнських змагань;

- участь якісно підготовлених представників різних вікових груп ОТГ, які регулярно займаються фізичною культурою і спортом, в обласних, всеукраїнських і навіть міжнародних змаганнях.

Дуже високому рівню розвитку фізичної культури і спорту має бути притаманне:

- напрацювання власних зразків інноваційного характеру нового для ОТГ України досвіду розвитку фізичної культури і спорту в сільській місцевості;

- залучення провідних фахівців (науковців і досвідчених практиків), включаючи закордонних, що забезпечить високий рівень реалізованих ініціатив;

- використання здобутків у розвитку фізичної культури і спорту для брендингу ОТГ, що сприятиме подальшому розвитку громади та популяризації її успіхів;

- готовність до надання можливості (або запрошення) для проведення наукових досліджень з вивчення здобутого в ОТГ соціально-економічного ефекту від активного розвитку фізичної культури і спорту для доказовості і підтвердження важливості цієї діяльності в сільській місцевості України;

- готовність до узагальнення і поширення накопиченого досвіду у практику інших ОТГ, у тому числі через проведення семінарів для фахівців спорту [16].

Роль державних і громадських організацій саме й полягає у забезпеченні поступу на тих ділянках роботи з розвитку спорту в ОТГ, які відповідають визначеним функціям діяльності відповідних державних і громадських структур. Перед за все це роль центральних державних органів і громадських організацій, відповідальних за розвиток фізичної культури і спорту в сільській місцевості.

Так, мета Всеукраїнського фізкультурно-спортивного товариства «Колос» визначена як сприяння організації і проведенню фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи серед широких верств населення України і, перш за все, сільського, всебічне сприяння постійному підвищенню рівня фізичного здоров'я своїх членів, а також задоволення і захист інтересів своїх членів.

Виходячи із вказаної в Статуті мети товариства ВФСТ «Колос», відповідно до пропонуваного і обґрунтованого до реалізації пілотного проєкту, впродовж 2021 р. може бути виконана наступна важлива для Всеукраїнського товариства «Колос» і всіх областей України робота за наступними блоками:

- розроблені і запропоновані для масового використання органами місцевої влади в областях і ТО «Колос», а також в ОТГ чіткі рекомендації щодо кроків з розвитку спорту;

- проведене на цій основі навчання представників ОТГ і ТО «Колос» в областях.

Без реалізації пілотного проєкту в одній з областей, а потім і навчання фахівців на основі отриманих наукових даних і здобутого практичного досвіду, розвиток спорту в ОТГ України і надалі відбуватиметься вкрай повільно.

Очікувані результати від виконання пілотного проєкту, є такими:

- будуть підготовлені різноманітні і чіткі рекомендації з різних аспектів розвитку спорту в нових умовах, що виникнуть в Україні після місцевих виборів, які відбудуться у жовтні 2020 р.;

- розроблене типове Положення про обласні, а також Положення про Всеукраїнський конкурс «Спортивна громада», які мають бути розпочаті в областях і в Україні з 2022 р.;

- сформований зміст програми одноденних курсів для керівників і фахівців спорту ОТГ, а також ТО «Колос» в областях з питань подальшого розвитку спорту в громадах. Такі курси мають будуть проведені у другій половині 2021 р. в усіх областях, так як організатори пілотного проєкту і будуть лекторами цих курсів.

Крім того, керівник проєкту зможе бути консультантом Центральної ради товариства «Колос» з різноманітних поточних питань розвитку спорту в ОТГ.

Науково-теоретичне обґрунтування пілотного проєкту і створення на його основі якісних рекомендацій з розвитку спорту в ОТГ вже виконано, а саме:

- вивчена проблема, узагальнені напрацювання науковців різних спеціальностей, важливі для розвитку спорту в ОТГ, і на цій основі обґрунтована авторська «Стратегія подальшого розвитку фізичної культури і спорту в об'єднаних територіальних громадах»;

- підготовлена монографія «Розвиток спорту в умовах об'єднаних територіальних громад» [16].

Дискусія. Результати проведеного дослідження підтверджують існуючу думку про те, що не втрачає своєї актуальності проблема розвитку фізичної культури та спорту [2; 8; 10; 12], зокрема і в працях зарубіжних авторів [19; 21]. Авторами робіт аргументовано розглянуто форми і можливості спортивно-масової і оздоровчої роботи в об'єднаних територіальних громадах, однак, до сьогодні залишається невивченим досвід в окремих ОТГ за останні роки. На особливу увагу заслуговують праці, присвячені розвитку фізкультурно-спортивного руху серед сільського населення [13; 14].

Ми погоджуємось також з думкою науковців [3; 6; 9; 15; 18] про те, що децентралізація влади, що відбувається, за наявним у цій практиці потенціалом, створює якісно інші, більш потужні організаційні та фінансові передумови для реформи сфери фізичного виховання і спорту за «європейською моделлю» [16; 17].

Отримані дані також доповнюють ряд попередніх наукових праць [3; 4; 5; 9; 12; 13; 20], які до того ж не закінчилися пропозиціями щодо розвитку спорту в умовах ОТГ. Зокрема визначено та комплексно охарактеризовано середній, високий і дуже високий рівні функціонування та розвитку фізичної культури та спорту в ОТГ. Запропоновано та науково обґрунтовано пілотний проєкт розвитку спорту в умовах об'єднаних територіальних громад, реалізація якого пришвидшить розвиток спорту в громадах.

Висновки. Таким чином, в результаті наукової розробки пілотного проєкту з розвитку спорту в умовах об'єднаних територіальних громад:

- буде розроблено і науково-обґрунтовано «вагу» в балах показників, які включені в Положення обласного конкурсу «Спортивна громада» на 2022 р. Підготовлені пропозиції щодо матеріального заохочення кращих ОТГ фінансовою підтримкою на будівництво нових, сучасних спортивних об'єктів;

- написане положення про цей конкурс для його затвердження обласними радами і Асоціаціями об'єднаних територіальних громад у визначений спосіб;

- після ретельного вивчення умов розвитку спорту (з виїздом на місця), мають будуть підготовлені окремі проєкти і програми розвитку спорту на прикладі високо спроможних і середньо спроможних громад в обраній області;

- виконане узагальнення отриманого досвіду і підготовлені рекомендації у формі практичних посібників, збірки питань і відповідей фахівцям спорту щодо розробки проєктів і програм розвитку спорту для їх застосування в громадах;

- підготовлена програма одноденних очних (дистанційних) курсів для керівників громад і фахівців ТО «Колос» всіх областей України з питань розвитку масового і результативного спорту;

- за участі ЦР ВФСТ «Колос» і Асоціації об'єднаних територіальних громад України, а також відповідних ТО «Колос», будуть проведені одноденні курси для керівників громад і фахівців ТО «Колос» усіх областей України.

- сформовано репозитарій (електронну бібліотеку, або ж такий ресурс у мережі, де зберігаються і підтримуються відповідні матеріали) від ЦР ВФСТ «Колос» з практичних рекомендацій щодо розвитку спорту в ОТГ для їх широкого використання фахівцями спорту;

- з урахуванням отриманого досвіду підготовлене Положення про Всеукраїнський конкурс «Спортивна громада», яке має бути започатковане в Україні з 2022 р. Цей конкурс, по-перше, має сприяти формуванню в кожній з областей громад з високим і дуже високим рівнем функціонування та розвитку спорту. І, по-друге, появі тих кращих у спортивному відношенні ОТГ, – переможниць Всеукраїнського конкурсу, – які стануть прикладом умілого використання можливостей, які надає децентралізація влади розвитку спорту;

- намічені подальші дії ЦР ВФСТ «Колос» разом із зацікавленими організаціями спрямовані на всіляку підтримку розвитку як масового, так і результативного спорту в ОТГ;

- проведені для фахівців апарату ЦР ВФСТ «Колос» інструктивні наради з питань прискорення розвитку спорту в ОТГ України шляхом застосування результатів виконаного пілотного проєкту, а також узагальнення досвіду організації в областях одноденних курсів для керівників громад і фахівців ТО «Колос».

Таким чином, пілотний проєкт і широке впровадження його результатів стане запорукою подальшого розвитку фізичної культури і спорту в ОТГ.

Перспективи подальших досліджень передбачають безпосередню організацію розвідок з питань розвитку спорту в об'єднаних територіальних громадах регіону, обраного для виконання пілотного проєкту.

Список літературних джерел

1. Абрамова І. В. Теоретичне обґрунтування змісту та форм фінансового забезпечення об'єднаних територіальних громад. *Вісник Житомирського національного агроекологічного університету*. 2017. № 1(59). Т. 2. С. 9–18.
2. Базенко В. А. Механізми підтримки розвитку фізичної культури та спорту в умовах децентралізації. *Молодий вчений* : наук. журнал. Херсон : Вид-чий дім «Гельветика», 2017. № 1 (41). С. 172-178.
3. Базенко В. А. Розвиток фізичної культури та спорту на рівні територіальної громади в умовах децентралізації влади в Україні : дис. ...канд. юрид. наук : 25.00.04. Одеса, 2019. 267 с.
4. Балабан С. М. Публічне адміністрування сферою фізичної культури і спорту : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2017. 207 с.
5. Балджи І. В. Історичні та організаційно-методичні основи розвитку олімпійського руху на Дніпропетровщині впродовж XIX-XXI с. : дис. ...канд. наук з фіз. вих. : 24.00.01. Дніпро, 2019. 253 с.
6. Блажівська М. А. Сучасні проблеми новостворених об'єднаних територіальних громад. *Проблеми розвитку публічного управління в Україні* : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 11–12 квітня 2019 р. Львів, 2019. С. 15-18.
7. Бортницький Т., Биттель Я., Ментельський П. Самоуправление как путь к благополучию. Польский опыт децентрализации власти. 2015. 105 с. URL: http://decentralizationnow.eu/old/ru/images/materialy/PODRECZNIK_INTERNET_ru.pdf (дата звернення: 14.09.2020).

References

1. Abramova, I. V. (2017). Theoretical substantiation of the content and forms of financial support of the united territorial communities. *Bulletin of Zhytomyr National Agroecological University*, 1 (59), Vol. 2, 9–18.
2. Bazenko, V. A. (2017). Mechanisms to support the development of physical culture and sports in a decentralized environment. *Young scientist: science magazine*. Kherson: Helvetica Publishing House, 1 (41), 172-178.
3. Bazenko, V. A. (2019). Development of physical culture and sports at the level of the territorial community in the conditions of decentralization of power in Ukraine (candidate dissertation). Odessa, 267.
4. Balaban, S. M. (2017). Public administration in the field of physical culture and sports (candidate dissertation). Dnipro, 207.
5. Baldzhi, I. V. (2019). Historical and organizational-methodical bases of development of the Olympic movement in Dnipropetrovsk region during the XIX-XXI centuries (candidate dissertation). Dnipro, 253.
6. Blazhivska, M. A. (2019). Modern problems of newly created united territorial communities. *Problems of public administration development in Ukraine: mater. scientific-practical conf. for international. participation*, April 11-12, 2019. Lviv, 15-18.
7. Bortnitsky, T., Bittel, J., Mentelsky, P. (2015). Self-government as a path to well-being Polish experience of decentralization of power. URL: http://decentralizationnow.eu/old/ru/images/materialy/PODRECZNIK_INTERNET_ru.pdf

8. Вінниччина – старт нових форм і можливостей спортивно-масової і оздоровчої роботи в об'єднаних територіальних громадах. URL: <http://i-vin.info/news/vinnychchyna-na-start-novykh-form-i-mozhlyvostey-sportyvno-masovoyi-i-ozdorovchoyi-roboty-v-ob-yednanykh-terytorialnykh-gromadakh-31892>. (дата звернення: 03.06.2020).
9. Власова Н. Ф. Регіональна специфіка соціального управління фізичною культурою і спортом (на прикладі Запорізької області) : дис. ...канд. соціол. наук: 22.00.04. Запоріжжя, 2019. 221 с.
10. Гасюк І. Л. Підходи до дослідження системи державного управління розвитком фізичної культури і спорту. *Державне управління та місцеве самоврядування*: зб. наук. праць. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. № 4 (7). С. 194–206.
11. Гладир О., Мицик А. Проблеми розвитку фізичної культури та спорту у сільській місцевості. *Перспективи розвитку сучасної науки* : матер. конф., 7-8 травня 2015 р., Київ, 2015. С. 80-82.
12. Дутчак М. В. Теоретико-методологічні засади формування системи Спорту для всіх в Україні : дис. ... докт. фіз. вих. : 24.00.02. Київ, 2009. 457 с.
13. Кость М. М. Організаційні основи розвитку фізкультурно-спортивного руху серед сільського населення України : автореф. дис. ...канд. наук з фіз. вих. : 24.00.02. Луцьк, 2000. 20 с.
14. Морозова Г. С. Соціальна інфраструктура села та її вплив на сталий розвиток сільськогосподарських підприємств. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки*. 2012. Вип. 4. Т. 1. С. 210- 214.
15. Об'єднані територіальні громади готові брати розвиток спорту на себе. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/38934/objednani-terytorialni-gromadi-gotovi-brati-rozvitok-sportu-na-sebe.html> (дата звернення: 23.07.2020).
16. Приходько В. Розвиток спорту в умовах об'єднаних територіальних громад : монографія. Дніпро : Інновація, 2020. 348 с.
17. Приходько В.В. Формування сучасної системи підготовки спортсменів : монографія. Дніпро : Інновація, 2019. 384 с.
18. Bazenko V. A. Improvement of management by development of physical culture and sport at the level of territorial community in the conditions of decentralization. *The scientific methods*. Poland, 2018. № 21. Vol.1. pp. 39-43.
19. Milena M. Parent, Michael L. Naraine and Russell Hoye. A New Era for Governance Structures and Processes in Canadian National Sport Organizations. *Journal of Sport Management*. 2018. Volume 32 (2018): Issue 6. pp. 555-566. <https://doi.org/10.1123/jsm.2018-0037>
20. Novakovsky L., Novakovska I., Bredikhin O., Stetsiuk M., & Skrypnyk L. Risks and problems of forming united territorial communities in Ukraine. *Agricultural Science and Practice*, 2019. No. 6(2). pp. 66-75. <https://doi.org/10.15407/agrisp6.02.066>
21. Silva C. N., Bucek J. Local Government and Urban Governance in Europe introduction. *Local Government and Urban Governance in Europe*. Book Series: Urban book Series. Springer, Cham. 2017. pp. 1–5. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-319-43979-2_1.
8. Vinnytsia region – the start of new forms and opportunities for sports and mass and health work in the united territorial communities. URL: <http://i-vin.info/news/vinnychchyna-start-novykh-form-i-mozhlyvostey-sportyvno-masovoyi-i-ozdorovchoyi-roboty-v-ob-yednanykh-terytorialnykh-gromadakh-31892>.
9. Vlasova, N. F. (2019). Regional specifics of social management of physical culture and sports (on the example of Zaporozhye region) (candidate dissertation). Zaporozhye, 221.
10. Gasyuk, I. L. (2010). Approaches to the study of the system of public administration for the development of physical culture and sports. *Public administration and local self-government*: coll. science works. Dnipropetrovsk, 4 (7), 194–206.
11. Gladyr, O., Mytsyk, A. (2015). Problems of development of physical culture and sports in rural areas. *Prospects for the development of modern science: mater. conf., May 7-8, Kyiv*, 80-82.
12. Dutchak, M. V. (2009). Theoretical and methodological principles of forming the system of Sports for all in Ukraine: dis. ... dr. phys. educ. Kyiv, 457.
13. Kost, M. M. (2000). Organizational bases of development of physical culture and sports movement among the rural population of Ukraine: author's ref. dis. cand. sciences in phys. educat. Lutsk, 20.
14. Morozova, G. S. (2012). Social infrastructure of the village and its impact on the sustainable development of agricultural enterprises. *Scientific works of Poltava State Agrarian Academy. Series: Economic Sciences*, 4, Vol. 1, 210-214.
15. United territorial communities are ready to take on the development of sports. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/38934/objednani-terytorialni-gromadi-gotovi-brati-rozvitok-sportu-na-sebe.html>.
16. Prykhodko, V. (2020). Development of sports in the conditions of united territorial communities: monograph. Dnipro: Innovation, 348.
17. Prikhodko, V. (2019). Formation of a modern system of training athletes: a monograph. Dnipro: Innovation, 384.
18. Bazenko, V. A. (2018). Improvement of management by development of physical culture and sport at the level of territorial community in the conditions of decentralization. *The scientific methods*. Poland, 21, Vol.1, 39-43.
19. Milena M. Parent, Michael L. Naraine and Russell Hoye (2018). A New Era for Governance Structures and Processes in Canadian National Sport Organizations. *Journal of Sport Management*, 32 (6), 555-566. <https://doi.org/10.1123/jsm.2018-0037>
20. Novakovsky, L., Novakovska, I., Bredikhin, O., Stetsiuk, M., & Skrypnyk, L. (2019). Risks and problems of forming united territorial communities in Ukraine. *Agricultural Science and Practice*, 6(2), 66-75. <https://doi.org/10.15407/agrisp6.02.066>
21. Silva, C. N., Bucek, J. (2017). Local Government and Urban Governance in Europe introduction. *Local Government and Urban Governance in Europe*. Book Series: Urban book Series. Springer, Cham, pp. 1–5. doi: [10.1007/978-3-319-43979-2_1](https://doi.org/10.1007/978-3-319-43979-2_1).

DOI: [doi.org/10.31652/2071-5285-2020-10\(29\)-197-203](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-10(29)-197-203)

Відомості про авторів:

Приходько В. В.; orcid.org/0000-0001-6980-1402; komandaODI@ukr.net; Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, вул. Набережна Перемоги, 10, Дніпро, 49094, Україна.

Дорофєєва Т. І.; orcid.org/0000-0001-9025-5645; dti16071981@gmail.com; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Алчевських, 29, Харків, 61002, Україна.